

2. Про утворення Національної служби здоров'я України : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 р. №1101. Офіційний вісник України. 2018. №15. Ст. 507.

3. Про Державний бюджет України на 2021 рік : Закон України від 15.12.2020 р. № 1082-ІХ. Голос України. 2020. 30 груд. (№ 242).

4. Порядок реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у II-IV кварталах 2021 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2021 р. №133. Офіційний вісник України. 2021. №19. Ст. 792.

Чихірьов В. Л., ст. викладач
кафедри підприємницького та корпоративного права,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ДО ПИТАННЯ ПРО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ПРАВАМИ ДЕРЖАВИ

Відповідно до ст. 167 Господарського кодексу України, корпоративні права-це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами.

Законодавець не визначив чіткого поняття що таке корпоративні права держави. В Законі України «Про управління об'єктами державної власності» серед об'єктів управління державної власності зазначаються «корпоративні права, що належать державі у статутних капіталах господарських організацій (далі - корпоративні права держави)». [1]

Натомість в Постанові Кабінету міністрів України (надалі - КМУ) «Про затвердження Основних концептуальних підходів до підвищення ефективності управління корпоративними правами держави» № 155 від 11.02.2004 р., корпоративні права держави – це право держави, частка якої визначається в статутному капіталі господарського товариства, що включає право на управління цим товариством, отримання певної частки його прибутку (дивідендів), активів у разі ліквідації відповідно до законодавства, а також інші права, передбачені законом та установчими документами. [2]

Виникає колізія між поняттями «господарські організації» та «господарські товариства», адже господарські організації можуть включати в себе і державні унітарні і казенні підприємства. Але на нашу думку, корпоративні права держави

щодо її власності можуть стосуватися лише господарських товариств і не всіх, а лише акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю.

Ця думка підтверджується позицією Фонду державного майна України (надалі- ФДМУ). Відповідно до Положення «Про Реєстр корпоративних прав держави» затвердженим Постановою КМУ №1679 від 29.04.2003 р., ФДМУ уповноважений вести Реєстр корпоративних прав держави. На своєму офіційному сайті ФДМУ щотижня публікує дані моніторингу корпоративних прав держави у статутних капіталах господарських товариств.

Так, станом на 09.04.2021 р. всі корпоративні права що належать державі знаходяться в статутних капіталах тільки акціонерних товариств та товариств з обмеженою відповідальністю.

Ще однією проблемою на нашу думку, є відсутність єдиного суб'єкта управління корпоративними правами держави.

Так, Згідно із Законом України «Про управління об'єктами державної власності» суб'єктами управління об'єктами державної власності, у т. ч. корпоративними правами, що належать державі у статутних капіталах господарських організацій, є аж 10 різних суб'єктів, серед яких: Кабінет Міністрів України, міністерства, інші органи виконавчої влади та державні колегіальні органи, органи, що забезпечують діяльність Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, Національна академія наук України, галузеві академії наук, державні господарські об'єднання, державні холдингові компанії, тощо.

На нашу думку, розпорошення об'єктів державної власності серед великої кількості суб'єктів управління негативно відображається на ефективності управління корпоративними правами держави.

Згідно з моніторингом корпоративних прав держави що веде ФДМУ, у управлінні центрального апарату і регіональних відділень ФДМУ знаходиться 251 господарських товариств, але кількість товариств в яких частка державної власності 100 % лише 26, що становить 10 %.

В управлінні інших органів виконавчої влади перебувають 176 господарських товариств, серед яких в формі акціонерних товариств - 126, у формі товариств з обмеженою відповідальністю – 33, і створені як холдингові компанії, національні акціонерні компанії, державні акціонерні холдингові компанії – 17. [3]

Про низьку ефективність управління корпоративними правами держави, а отже і збитки для держави регулярно наголошує і Рахункова палата України (надалі- РПУ). Відповідно до ст. 7 Закону України «Про Рахункову палату України», РПУ здійснює фінансовий аудит та аудит ефективності щодо управління об'єктами державної власності, що мають фінансові наслідки для державного бюджету, включаючи забезпечення відрахування (сплати) до державного бюджету коштів, отриманих державою як власником таких об'єктів.

Так, у Рішенні РПУ від 09.04.2019 р. №8-1 «Про розгляд Звіту про результати аналізу ефективності управління корпоративними правами держави у

нафтогазовому комплексі», зазначено, що протягом 2015–2016 років з ініціативи Уряду двічі змінено суб'єкта управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі НАК «Нафтогаз». Так, на початку періоду, що досліджувався (2016 рік), суб'єктом управління корпоративними правами держави у статутному капіталі НАК «Нафтогаз» було Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (далі – Мінекономрозвитку). Рішення про передачу Міненерговугіллям 100 відс. акцій Компанії в управління Мінекономрозвитку прийнято КМУ постановою від 05.12.2015 № 1002 самостійно, у спосіб, не передбачений Законом України «Про управління об'єктами державної власності». Подібна ситуація склалася і при прийнятті рішення про передачу Мінекономрозвитку 100 відс. акцій НАК «Нафтогаз» в управління Кабінету Міністрів України відповідно до рішення Уряду від 22.09.2016 № 675. При цьому Кабінетом Міністрів України і Мінекономрозвитку в порушення вимог зазначеного рішення передачу акцій здійснено на п'ять місяців пізніше від визначеного терміну. Отже, Кабінет Міністрів України лише з 28.03.2017 юридично набув обов'язків суб'єкта управління корпоративними правами, які належать державі у статутному капіталі НАК «Нафтогаз», що не сприяло ефективному виконанню функцій управління належними державі корпоративними правами та здійсненню контролю за діяльністю НАК «Нафтогаз». [4]

Слід додати, що статут АТ «НАК «Нафтогаз України», де закріплено що функції з управління корпоративними правами держави у статутному капіталі Компанії виконує Кабінет Міністрів України затверджено лише 26.10.2020 р. Постановою КМУ №997.

Отже, юридичні колізії законодавства в частині корпоративних прав держави, існування великої кількості суб'єктів управління об'єктами державної власності та відсутність механізму контролю за корпоративними правами держави породжує тезу про те що держава продовжує бути найбільш неефективним власником щодо свого майна.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про управління об'єктами державної власності» – Законодавство України. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text> (дата звернення: 16.04.2021)

2. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Основних концептуальних підходів до підвищення ефективності управління корпоративними правами держави» - Законодавство України. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-2004-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.04.2021)

3. Фонд державного майна України. Офіційний веб-сайт URL: <http://www.spfu.gov.ua/ua/documents/press-list/spf-management-rights-state/15879.html>

4. Рахункова палата України. Офіційний веб-сайт URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2019/8-1_2019/R_RP_8-1_2019.pdf

Шаталова Л. М., к.ю.н.,
доцент кафедри підприємницького та корпоративного права,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
Бойцова Д. О., студентка 3 курсу Юридичного інституту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

В рамках виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони Україна взяла на себе зобов'язання забезпечити приведення у відповідність національного законодавства до міжнародних та європейських стандартів якості з метою підвищення рівня якості товарів, робіт, послуг для підвищення конкурентоспроможності на міжнародному ринку вітчизняного суб'єкта господарювання.

У науковій літературі до найбільш поширених і характерних проблем впровадження міжнародних стандартів у сфері управління якістю відносять: 1) недосконалість правового регулювання (невідповідності українського законодавства міжнародним стандартам, положенням європейського законодавства, наявність прогалів та колізій, невідповідність задекларованих положень практиці тощо); 2) проблеми відповідності системи управління якістю.

Зокрема, визнання результатів випробувань, що проведені європейськими випробувальними лабораторіями, можливе лише за умови дотримання вимог статті 45 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності». Цим Законом передбачено два способи визнання і прийняття в Україні результатів робіт з оцінки відповідності, проведених в інших державах:

- на підставі укладених з іноземними акредитованими органами з оцінки відповідності договорів про визнання результатів оцінки відповідності;
- на підставі чинних міжнародних договорів, які передбачають взаємне визнання результатів оцінки відповідності [1].

Відповідно до [п. 2](#) ч. 2 статті 11 Закону України «Про стандартизацію», розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 [№ 1163](#) «Про визначення державного підприємства, яке виконує функції національного органу стандартизації" та на виконання [«Програми робіт з національної стандартизації на](#)